

**Sprawozdanie z konferencji naukowej doktorantów pt.
*Od zgromadzeń zakonnych o ślubach prostych
do nowych form życia konsekrowanego.
Ewolucja prawa na przestrzeni ostatnich 100 lat***

Dnia 28 września 2017 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie przyz. Dewajtis 5, z inicjatywy koła naukowego *Consecratio Vitae*, odbyła się konferencja naukowa pod tytułem „Od zgromadzeń zakonnych o ślubach prostych do nowych form życia konsekrowanego. Ewolucja prawa na przestrzeni ostatnich 100 lat”. Koło naukowe studentów i doktorantów jest na uczelni stosunkowo nowe. Powstało w lipcu 2017 r. z inicjatywy doktorantów związanych z Zakładem Kanonicznych Form Życia Konsekrowanego Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, którego kierownikiem jest s. dr hab. Bożena Szewczul, prof. UKSW. Koło ma na celu popularyzowanie wśród studentów i doktorantów, a także wśród osób zainteresowanych, wiedzy z zakresu prawa zakonnego.

Zamysł zorganizowania konferencji zrodził się w związku z 100-tą rocznicą wydania Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku. Organizatorzy postawili sobie za cel ukazanie zmian zaistniałych w prawodawstwie instytucji zakonnych na przestrzeni ostatnich 100 lat, wskazując już w tytule konferencji, że zmiany są widoczne. Bowiern pierwsze normy prawa zakonnego regulowały jedynie zagadnienia zgromadzeń zakonnych o ślubach prostych. Na przestrzeni lat doszło do powstania nowych form życia konsekrowanego, w związku z tym konieczne było przerebadowanie KPK/1917.

Otwarcia konferencji dokonał prodziekan Wydziału Prawa Kanonicznego ks. dr hab. Marek Stokłosa, prof. UKSW. Wyraził on swe zadowolenie z samej konferencji jak i z podjętego tematu. Podkreślił, że Kodeks Pio-Benedyktyński stanowił tylko o zakonach, zgromadzeniach o ślubach prostych i stowarzyszeniach wiernych bez ślubów, natomiast obecnie w wyniku rozwoju życia konsekrowanego powstały nowe jego formy oraz powrócono do form indywidualnych konsekracji życia Bogu takich jak: pustelnicy,

dziewice konsekrowane oraz wdowy i wdowcy konsekrowani. Ksiądz prodiakan wyraził nadzieję na zorganizowanie w przyszłości przez Koło naukowe *Consecratio Vitae* kolejnych konferencji, których przedmiotem stanie się aktualna problematyka życia konsekrowanego oraz prawa zakonnego. Przybyłych prelegentów, gości, studentów i doktorantów przywitała następnie opiekun koła naukowego *Consecratio Vitae* s. dr hab. Bożena Szewczul, prof. UKSW.

Konferencja doktorantów podzielona została na trzy sesje. Pierwszej sesji przewodniczył ks. mgr Mariusz Marszałek. Pierwszym prelegentem był o. dr Przemysław Michowicz z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Podjął on temat: „Federacje klasztorów autonomicznych: wyzwanie czy konieczność?” wskazując na problem coraz mniejszej ilości sióstr żyjących w klasztorach niezależnych *sui iuris*. O. dr Michowicz wskazał w swoim wystąpieniu argumenty potwierdzające konieczność tworzenia federacji klasztorów *sui iuris*, jednak z drugiej strony podkreślił możliwość pojawienia się problemów za tym idących, którym Kongregacja Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego próbuje zaradzić wydając odpowiednie dokumenty.

Drugim prelegentem tej sesji była mgr Marta Olkowicz, z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przedstawiając zagadnienie pt. „Instytucja stowarzyszeń życia wspólnego na wzór zakonników w katolickich Kościołach wschodnich”. W dalszej kolejności mgr Katarzyna Witkowska z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przedstawiła problematykę „Testamentu zakonnika w unormowaniu Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku oraz Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku”. Prelegentka wykazała różnice oraz podobieństwa zachodzące między przepisami z KPK/1917 i KPK/1983, regulującymi akt ostatniej woli zakonnika, a także fakt ewolucji kanonów dotyczących testamentu zakonników. Do najistotniejszych zmian, wprowadzonych w związku z dostosowaniem norm do aktualnych realiów życia należy zaliczyć: zgodność testamentu zakonnika z przepisami prawa państwowego, któremu zakonnik również podlega; możliwość zmiany testamentu za zgodą wyższego przełożonego instytutu zakonnego, a nie jak stanowił KPK/1917 za uprzednią aprobatą Stolicy Apostolskiej.

Kolejna prelegentka mgr Anna Chciałowska z Wydziału Prawa Kanonicznego oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego omówiła zagadnienie „Administracji dobrami

doczesnymi instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego na przestrzeni ostatnich 100 lat”, wskazując tym samym na ewolucję norm prawa kościelnego w zakresie zarządu dobrami doczesnymi stowarzyszeń oraz instytutów zakonnych. Prelegentka podkreśliła takie kwestie jak: rola ekonoma zakonnego, alienacja dóbr, zarząd dobrami w sposób umożliwiający zachowanie przez instytuty zakonne właściwego im ubóstwa.

Drugą sesję konferencji moderował o. dr Przemysław Michowicz. Otworzył ją swym referatem ks. mgr Krzysztof Rogala z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W swoim referacie pt. „Stan dziewic konsekrowanych – nowe ujęcie prawne, praktyki starożytnego Kościoła” prelegent ukazał praktyczną stronę stosowania normy zawartej w kan. 604 KPK/1983 wskazując, że w Kościele starożytnym istniał stan dziewic konsekrowanych. Ks. mgr K. Rogala zaznaczył, że po Soborze Watykańskim II doceniono tę formę życia konsekrowanego i nadano jej nowy wymiar. Kończąc swój referat ks. K. Rogala przedstawił statystyki dotyczące ilości dziewic konsekrowanych w Polsce, zaznaczając, że ten stan oddania swego życia Bogu rozwija się, bowiem na terenie Polski jest coraz więcej dziewic konsekrowanych.

Kolejną prelegentką była mgr Zuzanna Maj reprezentująca również Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Zmierzyła się ona z tematem zatytułowanym: „Adhortacja apostołska *Vita consecrata* narzędziem rozpoznania nowych form życia konsekrowanego”. Już na początku zaznaczyła, że jest to problematyka nowa i trudna, chociażby ze względu na ciągły brak konkretnego unormowania w prawie kościelnym tej formy życia. Autorka przedstawiła normy ogólne znajdujące się w adhortacji posynodalnej *Vita consecrata* wydanej w 1996 roku, dotyczących powstawiania nowych form życia konsekrowanego.

Prelegentem zamykającym drugą sesję konferencji był ks. mgr Mariusz Marszałek z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przedstawiając referat na temat instytutów świeckich i nowych ruchów kościelnych. Zagadnienie bardzo aktualne w związku z 70-tą rocznicą wydania przez papieża Piusa XII konstytucji apostołskiej *Provida Mater Ecclesia* a tym samym zatwierdzenia ich w Kościele katolickim jako kolejnej formy życia poświęconego Bogu przez praktykowanie rad ewangelicznych.

Ostatniej, trzeciej sesji przewodniczyła mgr Anna Chciałowska. Pierwszą prelegentką była s. dr hab. Bożena Szewczul, prof. UKSW zapoznając słuchaczy z zagadnieniem pt. „Apostolstwo zakonników jako *novum* w Kodeksie

Prawa Kanonicznego z 1983 roku”. Zwróciła ona uwagę, że termin *apostolstwa* czy też *życia apostołskiego* w odniesieniu do zakonników jest obecnie rozumiany jako każdy rodzaj działalności duszpasterskiej, ewangelizacyjnej i charytatywnej, podejmowanej przez nich w ramach realizacji charyzmatu instytutu, natomiast w początkach życia poświęconego Bogu określenie *vita apostolica* miało szerszy zakres znaczeniowy wychodzący poza samą działalność podejmowaną przez zakonników.

Ostatnim prelegentem konferencji był mgr Mateusz Siemaszko z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przedstawiając temat „Mali Bracia Jezusa i Małe Siostry Jezusa realizacją charyzmatu ich duchowego założyciela Karola de Foucaulda”. Doktorant omówił ogólnie pojęcie charyzmatu i dziedzictwa duchowego instytutów czyli *patrimonium* obecnego w życiu członków instytutów zakonnych. Następnie przedstawił życie i duchowość francuskiego zakonnika bł. Karola de Foucauld, by móc w dalszej kolejności ukazać jego charyzmat oraz te elementy charyzmatu, które stały się *patrimonium* Małych Braci Jezusa i Małych Sióstr Jezusa i zostały ujęte w prawie własnym wspomnianych instytutów zakonnych.

Chociaż tematyka konferencji z zakresu prawa zakonnego była dość trudna, to jednak po każdej zakończonej sesji miała miejsce ożywiona dyskusja.

Zamknięcia konferencji dokonała s. dr hab. Bożena Szewczuł, prof. UKSW, która podziękowała wszystkim uczestnikom konferencji za udział w niej, prelegentom za wygłoszone referaty, a przewodniczącym sesji, za ich przeprowadzenie.

Katarzyna Witkowska

Mateusz Siemaszko

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW